

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1976/77:26

med anledning av propositionen 1976/77:95 om vissa industri- och sysselsättningsstimulerande åtgärder, såvitt propositionen hänvisats till arbetsmarknadsutskottet, jämte motioner

I betänkandet behandlas

dels propositionen 1976/77:95 om vissa industri- och sysselsättningsstimulerande åtgärder såvitt avser bilagan 2, punkterna 1 och 2,

dels den under allmänna motionstiden väckta motionen 1976/77:220 av herr Alftin m. fl. (s),

dels de med anledning av propositionen i aktuella delar väckta motionerna 1976/77:1525 av herr Palme m. fl. (s) och 1976/77:1526, yrkandet 1, av herr Werner m. fl. (vpk).

Propositionen

Under punkten 1 (s. 11–16) föreslår regeringen efter föredragning av statsrådet Ahlmark att riksdagen skall

1. godkänna vad som förordats rörande tillfälligt sysselsättningsbidrag till vissa företag med dominerande ställning på orten,

2. till Sysselsättningsskapande åtgärder på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1976/77 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 000 kr.

Under punkten 2 (s. 17–18) bereds riksdagen ta del av vad statsrådet Åsljng anfört om viss ordning för att lämna lokaliseringsstöd utanför det allmänna stödområdet.

Propositionen behandlas i övriga delar av jordbruksutskottet (JoU 1976/77:23) och näringsutskottet (NU 1976/77:35).

Motionerna

1976/77:220 av herr Alftin m. fl. (s)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning av frågan om tillståndsvång för företagsnedläggningar och varaktiga personalreduceringar.

1976/77:1525 av herr Palme m. fl. (s)

I motionen yrkas med hänvisning till vad som anförts i motionen 1976/77:1524

1. att riksdagen med anledning av propositionen 1976/77:95 bilaga 2 p. 1 uttalar att de riktlinjer för tillfälligt sysselsättningsbidrag till vissa företag

som förordas i motionen bör gälla.

2. att riksdagen hos regeringen begär att förslag skyndsamt läggs fram om samhällskontroll vid nedläggning av företag m. m.,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om riktlinjer för regionalpolitiken m. m.

1976/77:1526 av herr Werner m. fl. (vpk)

I motionen yrkas bl. a. att riksdagen med avslag på propositionen i förrevarande del

1. beslutar om en lag, vari stadgas om förbud mot avskedanden och permitteringar vid alla företag med mer än 50 anställda, att i första hand gälla till innevarande års slut och vilken därefter förnyas ett år i taget.

Yrkandena 2 och 3 i motionen behandlas av näringsutskottet i det tidigare nämnda betänkandet NU 1976/77:35.

Utskottet

Särskilda insatser i sysselsättningsfrämjande syfte

I propositionens bilaga 2 föreslår statsrådet Ahlmark att det införs ett *tillfälligt sysselsättningsbidrag* till vissa företag på speciella orter. Åtgärden skall utgöra en särskild, tidsbegränsad insats inom arbetsmarknadspolitikens ram. Den har till syfte att dels ge ökat rådrum för regional- och industripolitiska insatser, dels ge arbetsförmedlingen tillräcklig tid för utvidgad service åt de enskilda arbetstagarna.

Bidraget är främst inriktat på stora företagsenheter med en från sysselsättningssynpunkt dominerande ställning på de orter de är belägna. Företaget skall vara i den situationen att varsel om större personalinskränkning måste meddelas. I propositionen nämns som aktuella branscher företrädesvis järn- och stålindustrin samt delar av verkstadsindustrin. Vad varvsindustrin beträffar hänvisas till de åtgärder som föreslås i propositionen 1976/77:139 och i fråga om textil- och konfektionsindustrin till propositionen 1976/77:105.

De av föredragande statsrådet förordade övriga bidragsvillkoren kan sammanfattas på följande sätt.

Bidraget avses utgå under kalenderåret 1977 och bör utgöra 75 procent av den totala lönekostnaden med viss begränsning för högre inkomster. Möjlighet skall finnas till förskott på bidragssumman. Den berörda personalen skall sysselsättas i verksamhet skild från den reguljära produktionen och vara en särskilt avgränsad del av personalstyrkan. Uttagning skall normalt ske enligt reglerna om turordning i lagen om anställningsskydd. Den övertaliga personalen skall utgöra minst 5 procent av hela arbetsstyrkan, dock minst 100 personer. I särskilda fall skall bidrag kunna utgå även vid övertalighet av mindre omfattning än nu sagts.

Som ovan nämnts är det en allmän förutsättning för bidrag att det är

aktuellt för företaget att meddela varsel om driftinskränkning. I enlighet med syftet med bidraget skall det vara ett villkor att varsel inte utfärdas eller att redan lämnat varsel tas tillbaka.

Ansökan om det särskilda sysselsättningsbidraget förutsätts vara godkänd av arbetstagarernas organisationer. Det skall ankomma på länsarbetsnämnd att behandla ansökan.

För det nya bidraget beräknas en ram om 200 milj. kr., att finansieras av det för innevarande budgetår uppförda reservationsanslaget Sysselsättningssskapande åtgärder som föreslås förstärkt med samma belopp. Den angivna ramen beräknas enligt propositionen ge utrymme för bidrag för en arbetsstyrka om sammanlagt 7 000 personer, varvid hänsyn tagits till att den bidragsberättigade arbetsstyrkan successivt minskar genom naturlig avgång.

Förslaget om det tillfälliga sysselsättningsbidraget har föranlett yrkanden i partimotioner från socialdemokraterna, 1525, och vpk, 1526.

I vpk-motionen yrkas avslag på propositionen. Enligt motionärerna är det tillfälliga sysselsättningsbidraget direkt olämpligt. Det öppnar vägen för rent missbruk och har tvekelaktig effekt. Motionärerna vill i stället att riksdagen skall anta en lag om förbud mot avskedanden och permitteringar vid alla företag med fler än 50 anställda. Lagen skall i första hand gälla till årets slut och avses därefter bli årligen förnyad.

Som framgår av propositionen är det föreslagna bidraget en tidsbegränsad åtgärd för att möta de ökade arbetslöshetsriskerna i en del särskilt utsatta orter. Det finns enligt utskottets uppfattning skäl att utöka de arbetsmarknadspolitiska stödmöjligheter som i dag står till buds för att bemästra situationer av det slag som anges i propositionen. Förslaget att införa ett tillfälligt sysselsättningsbidrag biträds därför av utskottet, som i det följande återkommer till frågan om de närmare riktlinjerna för detsamma. Den av motionärerna föreslagna lagen är inte en realistisk metod att lösa de akuta sysselsättningsproblem strukturomvandlingen för med sig. Utskottet avstyrker alltså motionen 1526.

Socialdemokraterna anser i sin motion det motiverat att genom det tillfälliga sysselsättningsbidraget ge möjlighet till längre rådrum än som följer av lagstiftningen om anställningstrygghet. Bidragsgivningen bör dock kompletteras med lagstiftning om samhällskontroll av företagsnedläggningar. Utskottet återkommer till den frågan i det följande. Motionärerna är vidare kritiska mot det sätt varpå bidragsvillkoren har utformats. Framför allt säger de sig inte kunna acceptera att bidrag ges till stora och vinstrika företag med ekonomiska förutsättningar att själva lösa sitt sociala ansvar för sysselsättning och produktion. Bidrag bör utgå endast då företaget självt inte har möjlighet att ta detta sociala ansvar, något som också bör ha kommit till uttryck i företagets utdelningspolitik. Vidare anser motionärerna att bidraget bör beviljas av regeringen och inte av länsarbetsnämnd.

Vad först angår urvalet av företag som skall kunna få stöd kan utskottet inte finna att motionärernas uppfattning står i en motsatsställning till vad som anförs i propositionen. Bidraget är självfallet inte avsett för framgångsrika företag. Det skall i stället gälla företag med låg orderingång och i allmänhet mycket stora överlager. Huvudproblemet för dessa företag är att de har en betydande övertalig arbetsstyrka, som inte heller på lång sikt kan sysselsättas i den reguljära produktionen. Det skall m. a. o. vara fråga om situationer där omfattande uppsägningar ter sig ofrånkomliga men blir möjliga att senarelägga med bidragets hjälp. Det kan tilläggas att i propositionen förutses att företagen kan vara i ett så besvärande likviditetssläge att varsel om uppsägningar inte kan hållas tillbaka såvida inte likvida medel omedelbart tillförs. Förskott skall därför kunna lämnas på beviljat bidrag.

Den bild som nu tecknats av de lägen där bidrag skall kunna ges visar att beslut om bidrag kan behöva fattas snabbt. Det ligger därför nära till hands att, som föreslås i propositionen, anförtro handläggningen av bidragsärendena åt länsarbetsnämnderna. De har god kännedom om företagen i sitt område. I tveksamma fall bör frågan hänskjutas till arbetsmarknadsstyrelsen som, om det anses påkallat, i sin tur kan överlämna ärendet till regeringen. Så bör ske i betydelsefulla principfrågor.

I den socialdemokratiska partimotionen förutsätts dels att företag inte skall kunna uppbära det tillfälliga sysselsättningsbidraget samtidigt med annat statligt stöd till löne-, utbildnings- eller andra kostnader för enskilda anställda, dels att bidrag utgår tidigast från den dag riksdagen fattat sitt beslut om bidraget.

Flertalet av de arbetsmarknads- och regionalpolitiska stödformer som åsyftas av motionärerna gäller bidrag till kostnader för utbildning av anställda i företagen. Utbildningsformerna avser att antingen möjliggöra fast anställning för nyrekryterade eller trygga ett stadigvarande arbete för tidigare anställda. Det ligger i sakens natur att internutbildning av nämnt slag inte bereds arbetstagare som förs över till den särskilda övertalighetsstyrka för vilken det tillfälliga sysselsättningsbidraget medges. I den mån så ändå skulle ske i vissa fall följer av grunderna för bidragen till företagsutbildning att sådana bidrag inte längre kan utgå. En annan sak är att det inte bör vara hinder att bevilja det tillfälliga sysselsättningsbidraget till företag som uppbär bidrag till halvskyddad sysselsättning eller bidrag till utbildning för personalkategorier som inte berörs av de aktuella övertalighetsproblemen. Motionärerna synes inte heller ha en avvikande uppfattning på den punkten.

Det tillfälliga sysselsättningsbidraget kommer inte att beviljas retroaktivt utan tidigast från den tid som börjar löpa sedan riksdagen meddelat sitt godkännande av bidraget och regeringen med anledning av riksdagens beslut utfärdat föreskrifter om bidraget.

Med ovan gjorda uttalanden anser sig utskottet kunna biträda propositionens förslag till riktlinjer för det tillfälliga sysselsättningsbidraget. Med dessa uttalanden får också motionen 1525 i aktuell del anses besvarad. Någon

åtgärd med anledning av motionen i denna del är sålunda inte påkallad.

Till täckande av bidragskostnaderna bör i enlighet med propositionens förslag för innevarande budgetår anvisas ytterligare 200 milj. kr. på anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder.

Det framhålls i propositionen att de aktuella stödåtgärderna måste kompletteras med aktiva insatser från arbetsförmedlingens sida. I sammanhanget berörs en tillämpningsfråga avseende flyttningsbidrag. I propositionen uttalas att flyttningsbidrag bör kunna ges till samtliga anställda vid stödföretag, oavsett om de tillhör den del av personalen som är övertalig och alltså löper direkt risk för arbetslöshet eller ej. Utskottet har ingen invändning mot en sådan tillämpning och noterar att den utgör en begränsad utvidgning av de i betänkandet AU 1976/77:21 (s. 26) behandlade möjligheterna för s. k. ombytessökande att få flyttningsbidrag.

Som förut redovisats anser socialdemokraterna att statliga bidrag och andra stödotsatser inte är tillräckliga för att få till stånd mera planmässiga strukturatgärder. De förordar därför *lagstifning om samhällskontroll vid nedläggning av företag* och yrkar att regeringen skyndsamt skall lägga fram förslag härom. Syftet är att ge det allmänna bättre möjligheter att tillvarata löntagarnas och samhällets intressen gentemot företagen. Följande riktlinjer anges i partimotionen för lagstifningen.

1. Nedläggningen eller personalminskningen bör normalt beröra minst ett par hundra sysselsatta på samma produktionsställe eller samma ort, men om företaget har en dominerande andel av sysselsättningen på orten får antalet sysselsatta sättas lägre. Med hänsyn härtill kan lagen förmodligen begränsas till aktiebolag och ekonomiska föreningar.

2. Anmälan om den planerade nedläggningen eller personalminskningen bör ske till regeringen inom viss tid före det planerade genomförandet. Sådan anmälan behöver ske endast om den fackliga organisationen motsätter sig åtgärden.

3. Regeringen skall inom viss tid, förslagsvis en månad, kunna påkalla överläggningar med företaget och berörda arbetstagarorganisationer om den planerade åtgärden.

4. Om åtgärden medför väsentliga olägenheter för sysselsättningen eller annat allmänt intresse skall regeringen kunna föreskriva villkor som företaget får anpassa sig till, om det vill genomföra några förändringar av verksamheten. Endast i rena undantagsfall torde det bli fråga om att förbjuda ett företag – under någon längre tid – att genomföra behövliga omstruktureringar av verksamheten.

Samma grundläggande uppfattning kommer till uttryck i motionen 220 av herr Alftin m. fl. (s), i vilken yrkas utredning av frågan om tillståndstvång för nedläggning av företag och varaktiga personalreduceringar, berörande 10 eller fler anställda. Motionärerna skisserar en ordning som skall göra det möjligt att ställa företagsekonomiska och samhällsekonomiska bedömningar mot varandra. Syftet med prövningen skall inte vara att konsrvera nuvarande företagsstruktur, men det förutsätts att driftinskränkningar eller

företagsnedläggningar skall kunna vägras. I de fallen kan det bli aktuellt med samhällsstöd till fortsatt drift eller att samhället övertar driften.

Utskottet får med anledning av motionerna anföra följande.

Enligt utskottets uppfattning råder icke några skilda meningar om samhällets behov av att i god tid få information om väntade förändringar som rör sysselsättningen i företagen. Lagen om vissa anställningsfrämjande åtgärder ålägger företagen att ge varsel till arbetsmarknadsmyndigheterna om förestående nedläggningar, driftinskränkningar och permitteringar. Varseltiden för åtgärder av den storlek som anges i motionen 1525 är sex månader.

Förra året permanentades det s. k. DIS-systemet (informationssystemet företag-samhälle) som innebär skyldighet för näringsidkare att till samhällets organ lämna upplysningar om bl. a. sysselsättning och väntad ekonomisk utveckling av verksamheten. Också denna skyldighet är lagfäst genom lagen om uppgiftsskyldighet i planeringsfrågor.

Den 1 juli förra året inrättades i regeringens kansli en särskild delegation för etableringsfrågor. Genom förmedling av Sveriges Industriförbund har hittills ca 150 industriföretag och koncerner med minst 500 anställda förbundit sig att för delegationen presentera sina investeringsplaner som led i den med verksamheten avsedda lokaliseringspåverkan. Verksamheten berör företag med hälften av alla industrisysselsatta i landet och omfattar i praktiken företagens planer på såväl utvidgningar som personalminskningar.

I vissa branscher finns vidare särskilda branschråd för information och samråd mellan företrädare för regeringen och företagen.

Som framgår av det anförda finns en mängd olika kanaler för den typ av information som är aktuell, och det är i dagens läge knappast anledning att introducera nya informationssystem. En bättre samordning mellan de olika informationssystemen synes snarare vara den åtgärd som bör övervägas. Utskottet förutsätter att regeringen har sin uppmärksamhet riktad härpå och vid behov vidtar erforderliga åtgärder. I detta inbegriper utskottet frågan om formerna för att få till stånd överläggningar med företagen och de fackliga organisationerna.

Med hänsyn till vad som ovan redovisats finns det inte skäl att bifalla kraven i den socialdemokratiska partimotionen på en ny lagstiftning om företagens uppgiftsskyldighet.

När det gäller den egentliga kärnfrågan, nämligen om företag i vissa fall tvångsvis skall kunna åläggas att upprätthålla en icke lönsam produktion, vill utskottet erinra om att ett förslag av den innebörden avvisades av riksdagen så sent som i december 1976. Arbetsmarknadsutskottet, som prövade frågan, hänvisade i sitt enhälliga betänkande (AU 1976/77:7 s. 32) till DIS-systemet och till det direkta inflytande genom medbestämmandelagen de anställda i företagen får i nedläggningssituationer.

Enligt utskottets mening finns det inte skäl för riksdagen att ompröva sin inställning från i höstas. Ett system av det slag motionärerna förordar är diskutabelt från både rättsliga och ekonomiska utgångspunkter. Utskottet

avstyrker alltså de båda aktuella motionsyrkandena. Sysselsättnings- och strukturproblemen bör angripas med andra och konstruktivare metoder. Propositionens förslag är ett exempel på att det är möjligt.

Regionalpolitiskt stöd

Huvuddelen av det regionalpolitiska stödet styrs till det allmänna stödområdet och det inom detta belägna inre stödområdet. Stöd ges också i gränsområdet till det allmänna stödområdet, den s. k. grå zonen. De kommuner som ingår i nämnda områden, inkl. den grå zonen, finns förtecknade i 3, 3a och 4 §§ kungörelsen 1970:180 om statligt regionalpolitiskt stöd, omtryckt 1976:379. Därutöver kan regionalpolitiskt stöd efter beslut av regeringen ges i andra delar av landet under förutsättning att det är fråga om ort som drabbats av avsevärda sysselsättningssvårigheter på grund av industrinedläggning eller område som till följd av ensidigt näringsliv eller isolerat läge behöver tillföras ytterligare industriell eller industriliknande verksamhet.

De grunder, efter vilka det regionalpolitiska stödet skall fördelas i framtiden, däribland frågan om indelningen av landet i stödområden, behandlas f. n. av sysselsättningsutredningen. I propositionen anmäler statsrådet Åsling att, i avvaktan på utredningens förslag, den ordningen kommer att tillämpas att regeringen efter framställning av länsstyrelse förordnar att kommun utanför allmänna stödområdet och gränsområdet till detta skall för viss tid ingå i den grå zonen. Syftet härmed är att öka möjligheterna att lämna lokaliseringssöd i orter utanför stödområdet med särskilda sysselsättningsproblem till följd av exempelvis industrinedläggning. Stöd bör lämnas i form av lokaliseringslån. Bidrag bör enligt propositionen kunna beviljas till sysselsättningsskapande industriinvesteringar i orter med företag som medgivits uppbära det tillfälliga sysselsättningsbidrag som behandlats i det föregående.

Den angivna ordningen är avsedd att tillämpas restriktivt.

Socialdemokraterna konstaterar i partimotionen 1525 att den i propositionen redovisade ordningen i realiteten utvidgar den grå zonen. De begär att riksdagen skall uttala sig för att de riktlinjer för sysselsättningspolitiken som utvecklades i den av den förutvarande socialdemokratiska regeringen framlagda propositionen 1975/76:211 bör ligga fast. Härmed avser motionärerna behovet av koncentrerade insatser i de områden som prioriterats i regionalpolitiken. Den nya ordningen bör enligt motionen inte heller anses föregripa sysselsättningsutredningens överväganden av den framtida utformningen av lokaliseringssstödet och landets indelning i stödområden.

Riktlinjer för den regionalpolitiska stödverksamheten under den femårsperiod som nu löper drogs upp i de av riksdagen godkända propositionerna 1972:111 och 1973:50. Dessa riktlinjer avser såväl formerna för det regionalpolitiska stödet som gränserna för stödområdena. I propositionen 1975/76:211 uttalade föredragande statsrådet att några större förändringar

i gällande ordning inte borde vidtas förrän den nyssnämnda femårsperioden har avslutats. Det förutsattes att sysselsättningsutredningen genom tilläggsdirektiv skulle få i uppdrag att se över stödformerna i bl. a. de hänscenden som nämns i föreliggande partimotion från socialdemokraterna. Utredningen har, som tidigare sagts, också fått sådana direktiv.

Fastställandet av stödområden innebär att vissa delar av landet prioriteras i stödverksamheten. Det är också vad som sker i praktiken. Under tiden från stödverksamhetens början den 1 juli 1965 till utgången av juni 1976 har mer än tre fjärdedelar av lokaliseringsstödet beviljats företag i det allmänna och det inre stödområdet, och inte fullt en tiondel av stödet har gått till den grå zonen. Under hela den angivna tiden har möjlighet funnits att lämna stöd även utanför stödområdena. Den möjligheten har utnyttjats i viss omfattning och då i huvudsak i form av lokaliseringslån. Det har ansetts som värdefullt att på detta sätt utanför stödområdena stöd har kunnat ges till orter och regioner som drabbats av omfattande sysselsättningssvårigheter.

Det i propositionen anmälda förfarandet kan mot denna bakgrund inte anses som någon större förändring av det regionalpolitiska stödets inriktning utan är snarare en formalisering av det hittillsvarande systemet. Det kan inte heller sägas föregripa sysselsättningsutredningens arbete. Utskottet har därvid fäst avseende vid att förfarandet skall tillämpas restriktivt för att det inte skall urholka möjligheterna till koncentrerade och kraftfulla regionalpolitiska insatser i stödområdena.

Med det anförda får motionen 1525 i aktuell del anses besvarad. Utskottet föreslår att de i propositionen gjorda uttalandena lämnas utan erinran.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. *beträffande avslag på förslaget om tillfälligt sysselsättningsbidrag och införande även lag med förbud mot avskedanden m. m.* att riksdagen avslår motionen 1976/77:1526, yrkandet 1.
2. *beträffande grunder för tillfälligt sysselsättningsbidrag till vissa företag med dominerande ställning på orten*
 - A. att riksdagen godkänner vad som förordats i propositionen 1976/77:95, bilaga 2, punkt 1.
 - B. att motionen 1976/77:1525, yrkandet 1. inte föranleder någon riksdagens åtgärd.
3. att riksdagen till *Sysselsättningsskapande åtgärder* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1976/77 anvisar ett reservationsanslag av 200 000 000 kr.,
4. *beträffande lagstiftning om samhällskontroll vid nedläggning av företag* att riksdagen avslår motionerna 1976/77:220 och 1976/77:1525, yrkandet 2,

5. *beträffande ordningen för att lämna regionalpolitiskt stöd i vissa kommuner utanför stödområdena*

A. att motionen 1976/77:1525, yrkandet 3, inte föranleder någon riksdagens åtgärd,

B. att riksdagen lämnar utan erinran vad föredraganden anfört under punkten 2 i bilaga 2 till propositionen.

Stockholm den 3 maj 1977

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

ROLF WIRTÉN

Närvarande: herrar Wirtén (fp), Fagerlund (s), Nilsson i Tvärålund (c), Stridsman (c), Nilsson i Östersund (s), fru Hörnlund (s), herrar Gustafsson i Säfle (c), Johansson i Simrishamn (s), fru Ludvigsson (s), herrar Fransson (c), Nilsson i Kalmar (s), fru af Ugglas (m), fru Leijon (s), fru Winther (fp) och herr Svensson i Skara (m).

Reservationer

avgivna av herrar Fagerlund, Nilsson i Östersund, fru Hörnlund, herr Johansson i Simrishamn, fru Ludvigsson, herr Nilsson i Kalmar och fru Leijon (alla s).

1. Grunder för tillfälligt sysselsättningsbidrag till vissa företag med dominerande ställning på orten (mom. 2)

Reservanterna anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar "Vad först" och på följande sida slutar "inte påkallad" bort ha följande lydelse:

Det föreslagna tillfälliga sysselsättningsbidraget kommer att ge miljonbelopp i driftbidrag till större företag. Detta ställer krav på väl genomarbetade kriterier för bidraget. De riktlinjer som skisseras i propositionen brister i det hänseendet.

Som påpekas i motionen 1525 faller det i ögonen att man i propositionen inte alls diskuterar det mottagande företags ekonomiska situation. Att ett storföretag har en förlustbringande enhet behöver inte nödvändigtvis innebära att företagets ekonomi i stort är undergrävd. Liksom motionärerna anser utskottet att det inte kan accepteras att bidrag ges till stora och vinstrika företag med ekonomiska förutsättningar att själva bära sitt sociala ansvar för sysselsättning och produktion. Endast då företaget saknar möjlighet att

ta detta ansvar bör stöd utgå. Vid bedömningen av företagets ekonomiska situation bör stort avseende fästas vid dess utdelningspolitik.

Bedömningar av angivet slag liksom storleken av ifrågakommande bidragsbelopp talar för att besluten om bidrag bör meddelas på regeringsnivå. Vid bidragsprövningen bör utrönas huruvida företaget redan uppbär stöd i annan ordning. Självfallet skall det nya bidraget inte kunna kombineras med andra arbetsmarknads- eller regionalpolitiska former av stöd för samma personalkategorier. Det noteras att regeringen inte begärt bemyndigande att betala ut retroaktiva bidrag. Utskottet finner inte heller anledning att föreslå möjlighet härtill.

Med nu gjorda modifieringar godtas propositionens förslag till riktlinjer för det tillfälliga sysselsättningsbidraget. Regeringen bör underrättas om vad utskottet anför.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. *beträffande grunder för tillfälligt sysselsättningsbidrag till vissa företag med dominerande ställning på orten* att riksdagen med anledning av vad som förordats i propositionen 1976/77:95, bilaga 2, punkten 1, samt med bifall till motionen 1976/77:1525, yrkandet 1, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

2. Lagstiftning om samhällskontroll vid nedläggning av företag (mom. 4)

Reservanterna anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar "Enligt utskottets uppfattning" och på följande sida slutar "är möjligt" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motionen 1525 att det tillfälliga sysselsättningsbidraget och liknande stödinsatser är otillräckliga och att man därför genom lagstiftning bör tillförsäkra samhället befogenheter att inskrida vid driftnedläggningar och personalminskningar. En sådan lagstiftning bör rikta sig mot planerade nedläggningar eller driftinskränkningar som rör ett större antal anställda eller eljest är av väsentlig betydelse för sysselsättningen på orten. Lagstiftningen bör ge regeringen möjlighet att ingripa i sådana fall och samtidigt stärka de fackliga organisationernas förhandlingspositioner. De riktlinjer för utformningen av en lagstiftning av detta slag som dras upp i motionen 1525 ställer sig utskottet bakom.

Riktlinjerna innehåller två huvudmoment. Dels skapas en informationsplikt för företagen gentemot regeringen. I motsats till vad som gäller i dag skall denna informationsplikt omfatta hela näringslivet. Dels läggs i regeringens hand att meddela erforderliga villkor för den förändring av verksamheten som företaget vill genomföra. Inte minst utvecklingen på senare tid visar på behovet av en lagsanktionerad möjlighet till ingripanden. Till-

sammantagna ger de båda momenten samhället ett vidgat handlingsutrymme för planmässiga strukturåtgärder, så att improvisationer i form av tillfälliga bidrag och hastigt tillkomna utläggningar av statliga industribeställningar kan undvikas. Härigenom får man också ett naturligt komplement till den lagstiftning om kontroll av företagsförvärv som socialdemokraterna aktualiserat i andra sammanhang och som avser att förhindra sådana samgåenden mellan större företag som kan leda till sysselsättningsminskningar eller andra från allmän synpunkt väsentliga olägenheter.

Det är angeläget att den av utskottet nu förordade lagstiftningen om samhällskontroll vid företagsnedläggningar och personalminskningar snarast kommer till stånd. Förslag härom bör därför av regeringen skyndsamt föreläggas riksdagen. Regeringen bör underrättas om vad utskottet anför.

Utskottets ställningstagande till motionen 1525 innebär att syftet med motionen 220 i det väsentliga är tillgodosett.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. *beträffande lagstiftning om samhällskontroll vid nedläggning av företag*

A. att riksdagen med bifall till motionen 1976/77:1525, yrkandet 2, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

B. att motionen 1976/77:220 inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

Särskilt yttrande

av reservanterna

Ordningen för att lämna regionalpolitiskt stöd i vissa kommuner utanför stödområdena (mom. 5)

Vi kan acceptera den i propositionen beskrivna ordningen för regionalpolitiskt stöd utanför stödområdena med hänvisning till att den av utskottet betecknats som enbart en formalisering av det hittillsvarande systemet. Samtidigt vill vi särskilt understryka att tillämpningen inte får ske på ett sätt som ändrar förutsättningarna för sysselsättningsutredningens överväganden av den framtida utformningen av lokaliseringsstödet och landets indelning i stödområden.

